

Kuş Gözlem Kitapçığı

Hazırlayan: Gülnur Geçmiş
Çizim: Pınar Büyükgüral

Kitapçığın sahibi

.....

Kuş gözlemi; doğayı seven, açık havada zaman geçirmekten hoşlanan ve biraz da sabırlı olabilenler için oldukça ilginç, eğlenceli ve öğretici bir etkinlik. Doğaya kulak verip çevrenizi dikkatlice inceleyin. Birbirinden farklı o kadar kuşu görünce şaşırabilirsiniz. Ayrıca gözlem için uzaklara gitmeye gerek yok, yakınlardaki bir parkta da pek çok kuş gözlemleyebilirsiniz.

Haydi, kuşların dünyasına bir adım atın ve başlayın kitapçığın sayfalarını çevirmeye.

Kuş gözlemi, açık havada yapılan bir etkinlik olduğundan öncesinde biraz hazırlık yapmak gerekir. İlk olarak yanınızda bulunması gerekenlerle başlayalım. Not defteri, kalem ve kuşlarla ilgili bir rehber kitap belki de en temel gereksinimleriniz. Bunları ne için kullanacağınızı kitapçığın sonraki sayfalarında bulacaksınız.

Gözleminizi, çıplak gözle mi yoksa kuş gözlemi için uygun bir dürbünle mi yapacağınıza karar vermeniz de önemli. Çıplak gözle yapacaksanız özel bir aygıtla gerek duymazsınız. Ancak dürbün kullanacaksanız biraz ön çalışma gerekebilir. Görüntüyü nasıl netleştireceksiniz, dürbünü gözlerinize hangi mesafede tutacaksınız, nasıl odaklayacaksınız?.. Tüm bunlar için biraz alıştırmaya yapabilirsiniz.

Sıra geldi nasıl giyinmeniz gerektiğine. Rahat hareket edebileceğiniz, terletmeyen ya da üşütmeyen giysiler ve rahat bir ayakkabı gün boyu sizi iyi hissettirecektir. Güneş kremi, siperlikli bir şapka, su matarası, hafif bir yağmura ya da serinliğe karşı koruyacak dış giysi ve atıştırmalıklarınız için de bir sırt çantası hazırlamalısınız.

Gözlem yaparken parlak renkte giysilerden kaçınmanız gerekir çünkü kuşlar da pek çok diğer hayvan gibi ses, hareket ve renklere karşı oldukça duyarlıdır. Fark edilmeden gözlem yapabilmemiz için doğada kolay gizlenebilmenizi sağlayacak renkler seçmeli ve olabildiğince sessiz davranmalısınız.

Dikkat edeceğimiz diğer bir ayrıntıysa kuşlara ve doğaya saygılı davranmak. Kuşların çok yakınına giderek onları rahatsız etmek, yaşam alanlarına zarar vermek, çiçekleri koparmak ya da taşları kaldırmak yapılmaması gerekenlerden bazıları.

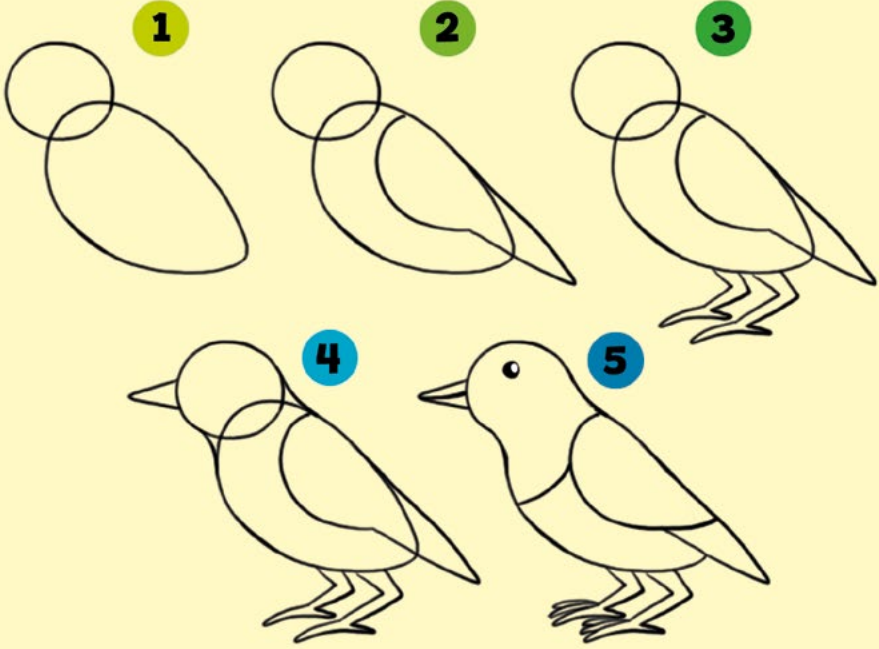

Ön hazırlıklarınızı yaptınız. Artık kuşlarla ilgili bildiklerinizi hatırlama zamanı. Hangi kuşları biliyorsunuz? Altındaki boşluğa bildiğiniz kuşların görünüşlerini çizerek adlarını yazabilirsiniz.

Çok fazla kuş tanıyamıyor olabilirsiniz. Bunun için size bir önerimiz var. Her akşam küçük bir araştırma yaparak bir kuş ailesini tanımaya ne dersiniz? Nasıl göründüklerini, hangi mevsimde hangi yaşam alanlarında bulduklarını, ülkemizde nerelerde görülebildiklerini öğrenmek, gözleminizde kuşları tanımanıza çok yardımcı olur.

Gelin, Şimdi de bir kuş çizimi yapalım.
Alta gördüğünüz boŐluk sizin çiziminiz için.

Gözlem sırasında en büyük yardımcılarınız olacak not defteri ve rehber kitaptan bahsedelim şimdi de. Not defteri, gözlemediğiniz kuşla ilgili bilgileri unutmadan kaydetmeniz; gördüğünüz yeri, tarihi, kuşun davranışı gibi ayrıntıları yazmanız ve kuşun görüntüsünü çizmeniz içindir.

Kuşların ayrıntılı çizim ya da fotoğraflarının olduğu rehber kitaplarsa, göreceğiniz kuşları tanımanız için yardımcı olabilir. Bu kitaplardan hem kuşun türünü tam olarak belirleyebilir hem de davranışlarıyla ilgili bilgi alabilirsiniz. Ayrıca kuşlar ne yer, nasıl öter, nerede yuva yapar, nerede yaşar gibi pek çok bilgiyi de bu kitaplarda bulabilirsiniz.

İşte size bu kitaplardan bir tanesi:
TÜBİTAK Popüler Bilim Yayınlarından

Doğa - Kuş Gözlem

75 sayfalık bu kitapla birlikte verilen CD'den 40 farklı kuşun sesini de dinleyebilirsiniz.

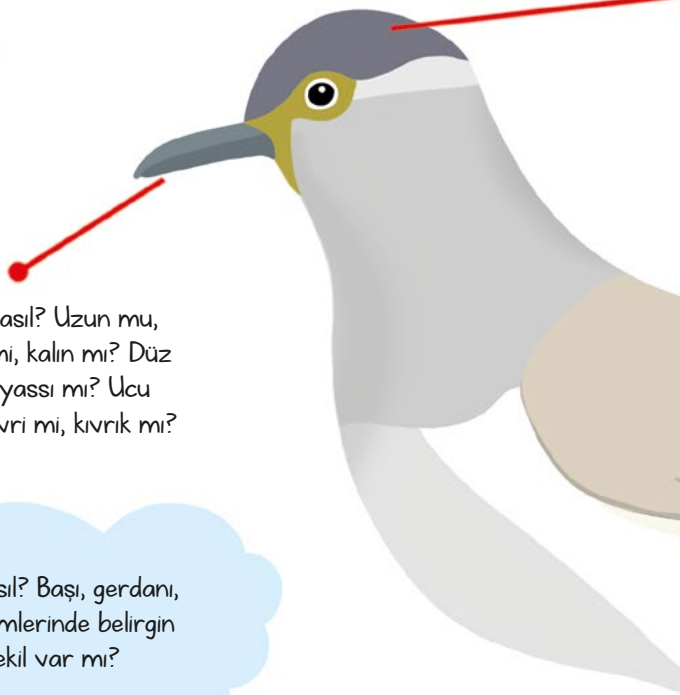
Gözlem sırasında daha önce görmediğiniz bir kuşla karşılaştığınızda ne yapacağınıza bakalım şimdi. Kuşu sonra araştırabilmeniz için alttaki gibi bir çizim hazırlayıp notlar alabilirsiniz.

Yalnız başına mı yoksa sürü olarak mı hareket ediyor?

Gaga yapısı nasıl? Uzun mu, kısa mı? İnce mi, kalın mı? Düz mü, eğik mi, yassı mı? Ucu yuvarlak mı, sivri mi, kıvrık mı?

Rengi ya da deseni nasıl? Baş, gerdanı, kanadı gibi vücut bölümlerinde belirgin bir renk ya da şekil var mı?

Bacakları uzun ya da kısa mı, kalın ya da ince mi? Belirgin bir rengi var mı? Ayaklarında kaç parmak var? Parmakları perdeli mi, loplulu mu? Tırnakları uzun ya da kısa mı, düz ya da kıvrık mı? Nasıl yürüyor, zıplıyor mu?

Alnında ya da göz çevresinde renk farkı var mı? Gözleri ne renk, büyük mü, küçük mü?

Boyutu nasıl? Tanıdığınız bir kuşla kıyaslayarak boyutunu belirleyebilir misiniz? Serçeden biraz büyük ancak kumrudan da küçük gibi...

Kanat biçimi nasıl? Uçları sivri mi, yuvarlak mı? Çizgili mi, birkaç renkten mi oluşuyor? Uçarken gördüyseniz kanat ucu tüyleri nasıl görünüyor, düz ya da uçları kıvrık mı? Nasıl uçuyor, süzülüyor mu? Kanatlarını yavaş ya da sık sık çırpıyor mu?

Kuyruk biçimi nasıl? Uzun mu, kısa mı? Geniş mi, dar mı? Kuyruk ucunda özel bir biçim var mı?

Beslenirken gördüyseniz nerede ve ne ile besleniyor? Besinini nasıl buluyor? Çamuru ya da toprağı mı karıştırıyor, suya mı dalıp çıkıyor, ağaç kabuklarını kaldırarak altlarına mı bakıyor, çallların arasında mı geziniyor?

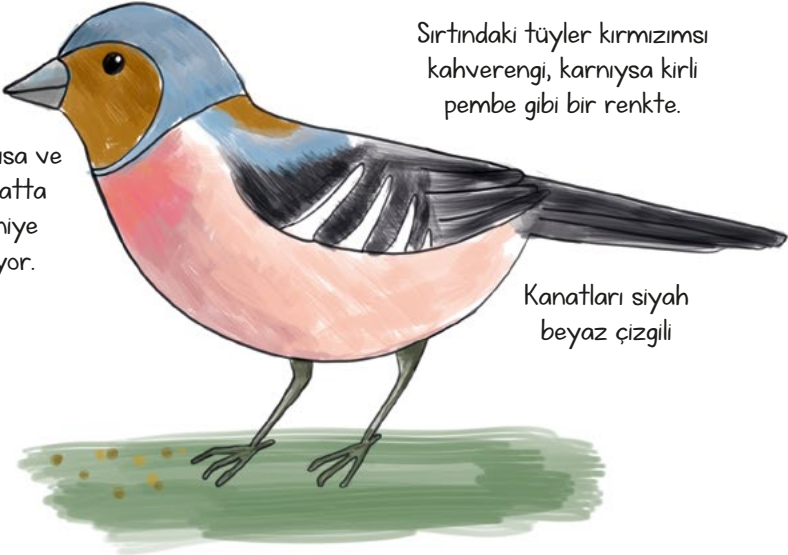
Gözlemlediğimiz iki kuşla ilgili gözlem notlarımızı sizinle paylaşalım. Bakalım, bu kuşların adlarını araştırıp bulabilecek misiniz?

Tarih: 18 Ekim 2021

Saat: 10.16

Yer: Kayseri, Erciyes Dağı'nın yakınlarındaki ormanlık alan

Başının tüyleri grimsi mavi. Gözleriyse siyah.

Sırtındaki tüyler kırmızımsı kahverengi, karnıysa kirli pembe gibi bir renkte.

Gagası kısa ve kalın. Hatta bir koniye benziyor.

Kanatları siyah beyaz çizgili

Hava güneşliydi ancak yine de oldukça serin hissettirdi. Kuşu gördüğümde uçarak yere kondu. Yerde yürüyerek ilerledi ve minik tohumlar bulup yedi. Sonra da uçup bir ağaç dalına kondu. Boyutu neredeyse bir serçe kadar. 13 ila 15 santimetre olabileceğini düşünüyorum.

Tarih: 2 Kasım 2021

Saat: 14.25

Yer: Ankara, Mogan Gölü

Alnı ve gagası bembeyaz,
vücudunun kalan kısmı koyu
gri ya da siyah gibi. Gözleriyse
kırmızı.

Ayakları epeyce
büyük. Kıyıda yürürken
çamurları karıştırarak
besin arar.

Hava oldukça serin. Gölün kenarında hafif bir esinti de var.
İlk olarak kuşu suya dalıp çıkarken fark ettim. Sudan çıktığı bir
seferde ağzında solucan vardı ve hemencecik yuttu. Sık sık suya
dalıp besin arar. Karnını doyurunca kanatlarını çırparak suyun
üstünde biraz koştu, sonra havalanıp uçtu ve kıyıya geldi. Diğer
arkadaşları gölde kaldı. Dört ya da beş taneydiler. Kıyıdaiken
fark ettim, ayakları çok ilginç görünüyordu.

Kuşları günün her saatinde görebilirsiniz ancak sabah ya da akşam saatlerinde daha etkin olurlar. Yere ve ileri bakmak yerine sürekli çevreyi gözlemlenize taramak, gökyüzüne doğru bakmak daha çok kuş gözlemlenize yardım edebilir. Bu sayfalarda, ülkemizde en sık karşılaşılabileceğiniz kuşlardan bazılarını görüyorsunuz. Yanlarındaki karekodları akıllı telefon ya da tabletinize okutarak fotoğraftaki kuşun sesini de dinleyebilirsiniz.

Serçe

İspinoz

Taşkızılı

Kerkenez

Büyük baştankara

Karatavuk

İbibik

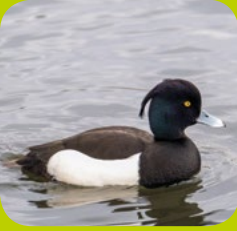
Saksağan

Çeltikçi

Alakarga

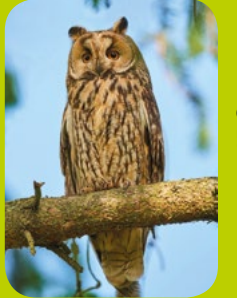
Tepeli patka

Kızıl şahin

Bülbül

Kulaklı
orman
baykuşu

Atmaca

Alaca
Ağaçkakan

Saka

Kaşıklı

Sığırcık

Gökkuzgun

Bahri

Ev kırlangıcı

Bu sayfalar sizin gözlemleyeceğiniz kuşlarla ilgili notlar alıp çizimler yapmanız için. Düzenli olarak kuş gözlemi yaparsanız zamanla ne kadar çok kuşu tanıdığınızı fark edeceksiniz.

Tarih:

Saat:

Yer:

Hava durumu:

Yaşam alanı:

Kuşun adı:

Tarih:

Saat:

Yer:

Hava durumu:

Yaşam alanı:

Kuşun adı:

Tarih:
Saat:
Yer:
Hava durumu:
Yaşam alanı:
Kuşun adı:

Tarih:
Saat:
Yer:
Hava durumu:
Yaşam alanı:
Kuşun adı:

